

Զ Յ Ն Ե Զ Ն Ե

Կը հրատարակեմք հետեւեալ ռումաւորը որ կը վերաբերի Պաշտօնի Հայոց պատմութեան :
 Հեղինակն է Մարտիրոս վրդ. (յետոյ Եպո.) միաբան Ս. Էջմիածնի որ յետոյ կ'ըլլայ միաբան
 Ս. Երուսաղէմի շուրջ 1750 բուականներուն : Սոյն ռումաւորը կը գտնուի Ս. Արքունոյ Ձեռա-
 գրաց Մասնեայարանի թիւ 273 ձեռագրին մէջ, որ կը պատմականօրէն օրհնութիւնք քարոզի եւ ու-
 րաւարտօք նոյն հեղինակին : Այս ռումաւորը կ'ընկնուած է քիչ տարբերութեամբ նոյն ձեռագրին մէջ :

Հակառակուի. նետուրաց ք. հայո
 ի Բաբիլոն վա. եկողցւլն.

Ի բարելուն էի նուիրակ
 տեսի զաղէտս կոյտ բոլորակ,
 սակս տաճարին հոյլքն դեզերակ,
 գոյսըս ազգաց էր ի կուտակ :
 Ազգ նետուրաց ինչիւր կանգնին,
 զմովպետն եւ զիւրս լիացուցին,
 զտաճարն կորզել զուհ գործեցին,
 ահա՛մար գոյիւր ի մարտ մըտին :
 Իսկ հայք հայցմամբ յած. դիմե՛լ,
 լաց չ' արտասուք իբրեւ զգետ լե՛ւլ,
 քնակք եւ օտարք յոտին յարեան,
 զերկիւղն հերքեալ հոսմամբ արե՛ն :
 Հաւատացեալք զուժարեցան,
 եկք եւ քնակք ժողովեցան,
 ի մեծ խորհուրդ կապակեցեան,
 ծախել զինչըս պատրաստեցան :
 Արեան քրտունն հեղե՞լ հոսիւր,
 յամէն անծնէ յորմէ՛ լըսիւր,
 զուժըն մանկանց բիթղէ՛հէմի,
 աստ տեսանիւր բողբջալի :
 Զանծինս եւ զգանծս ոչ խնայեցին,
 սաստկաւ յարեան սուր խնդրեցին,
 արք եւ կանայք խըռնեալ գնացին,
 տապաստ մահուամբ սփռիլ ուխտեցին :
 Յետոյ նետուրք յոյժ գորացան,
 զաղտ կաշառք դարտնեցան,
 եկեղեցւոյ մերկ տիրեցին,
 սակաւ աւուրք տամբ խընդացին :
 Սորին պատճէն կարի երկար,
 կըռիւ եւ կազ տուգան անկար,
 երկուց ազգաց մեծ խռովուի :
 Եինչից անգեալ յաղբատուի :
 Տեղամբ փրկելին գաթ օէր իջեալ,
 հըհը՛ դարձեալ քնիւտն անկեալ,
 մեր հայք կըրկին բողբ քարծին,
 արքայական րազամ ցուցին :
 Եկեղեցւոյ հայք տիրեցին,
 պայծառ սգեստիւր զաղբարեցին,
 պարտքն տոկոսիւք վրձարեցին,
 սակաւ սակաւ տեսարա հատուցին :
 Կայ այժմ յազգս մեր եւ վայելեն,

զած. անդ միշտ փառօք օրհնեն,
 հայոց պարգեւ յերկնից իմ,
 զի ես լիով յոյժ հրմտացայ :
 Եկեղեցւոյ կերտուլն յուզես,
 նալպանդ մուրատ ներքեն խընդրես,
 յայտնի ընդ քեզ խօսիլ տեսցես
 հայր սբ. մերիւ վարծ սբ. հանցես,
 Սուլթան մուրատն էր ի պաղտատ,
 ի պատերազմ հինիւր հաստատ,
 գործակալ ոմն կոչիւր մուրատ,
 յազգէն հայոց կայսերն նալպանդ :
 Նետուրք դիմեալ մեծ խըլայիւր,
 առ մեր մուրատն խիստ աղբիւր :
 Եկեղեցւոյ կառուցելոյ,
 ի կայսերէն հրաման առնլոյ :
 Իսկ մեր մուրատն առեալ հրաման,
 եկեղեցւոյ գիր եւ քարման,
 նետուրք շինել եկեղեցւոյ,
 վասպ իւրայնոց օտու աղանդոյ :
 Հայոց տիրեալ եկեղեցւոյն,
 զի սեփական մեր գանձ նախնոյն,
 թէ՛պ. կանխաւ նետուրական
 իսկ այժմ հաստատ քրիստոսական :

Վա. Բազաւ. ի հոգեւարք
 նալպանդ մուրատին :

Վախճան հասեալ մեր մուրատին,
 հրեշտակ կանգնեալ առնուլ զհոգին,
 խըղճահարիւր ցաւէր ներքին,
 խորհեալ կորզել զեկեղեցին :
 Ասէր զտրն. իմ ես մատնեցի,
 եղէ ընկեր չար յուրայնի,
 զտրն. իմ ետու փռեկատողի,
 զարդ նետուրին պիղծ օծուողի :
 Շինել հերձուլն եկեղեցի,
 վայ իմ հոգւոյս տրն. իմ քանջի,
 ի նետուրաց կըրկին խաչի,
 յերկուս մասունս նա անջատի :

Արգ հալպանդ մուրատն
 հիւանդապիւն դիմօք խօսի
 , բնդ կայսերն :

Իսկոյն հարեալ ի սէր փրկելի,

առ մեծ արքայն սիրով խօսի ,
արքայ դու կաց ողջ ի կենի ,
վս. այ. հեղ զգութդ տենջի .
Ջեկեղեցին զոր շինեցի
իմոյ անծին զնա կառուցի ,
ի բաբիլոն հաստատեցի ,
քո րադամովն իմոյ ազգի :
Իսկ այժմ տիրեալ ազգն նեստորի ,
գերի ի ձեռն պիղծ աղանդի ,
վս. այ. ես մեռանիմ ,
սբ. քիլիսէն ջոկեա՛ տր. իմ :
Բաղամ ֆարման ազգի շնորհեա՛ ,
որոյ կամիս իցէ նորա՛ ,
իսկոյն արքայն ասէ ցասմամբ ,
բոյոյ ազգին յինէն շինմամբ :

Կրկին խօսի մուրասն ընդ կայսերն

Մուրատն ասէ ո՛վ գեր արքայ
հոգիս էհաս դիս թուլանայ ,
ֆարման արա՛ մեզ պարգեւեա՛
ազգիս կրնիք ի քէն արքայ :

Կայսրն, սուլթան մուրասն հրամայեալ :

Իսկոյն զըրեալ գիր եւ ֆարման ,
եկեղեցին այն ան նըման ,
ի յաւիտեան հայոց ազգին ,
խլայ ի նարդեանս մեր մուրատին :
Իսկ իւր ազգին մինչ ի կատար ,
ի յաշխարհի ոյք կան օտար ,
ի բաբիլոն աղօթարան ,
ցըրուեալ հայոց ժողովարան :

Հոգածուի. մուրասին, առնուլ զֆարման :

Նալպանդ մուրատն առեալ գփարման ,
եղ ցազգըն մեր ի պահեստման ,
ցուպ ամրուե. եւ գաւազան ,
համայն տոհմիս մերոյ հայկան :
Իսկ ոմն աղբիկ նեստորական ,
ընկեր հայի յամուսնական ,
զրադամըն այն արքայական ,
ետ գաղտաբար իւրոյ տոհման :
Իսկ առ իմոյ ժամանակի ,
թէպ. ֆարման կայր ներկայի ,
սակայն գլիշեալն ոչ երբէք գտի ,
զի գաղեալ գոյր ի դարանի :

Յալպազ յարմարողի բանիս

Եթէ զտրկարս որոնիցէք ,
մըրտոյ անուամբ զիս իմացէք ,
ի սբ. սուլթան էի ղըպիր ,
մոնթ եւ տըղայ լաւ զըրագիր :

ՅԱՆՈԹ. — Ոսանաւորս մէջ կրճատմեմբու պատիւը փոխանակուած է կէտով :

Մինաս անուամբ վղպի ,
տեղւոյն սբ. առաջնորդի ,
յետոյ եղեալ գրիգորիոս ,
յէջմիածին կաթուղիկոս :
Յետոյ ըզկնի աղէքսանդրոս ,
յէջմիածին կաթուղիկոս ,
երկրաւ էք սա՛ բուզանդեցի ,
իսկ իմ տեսեալ զնա ի շիրմի :
Դեռ ի նոյնում սբ. վեհուե. ,
ի ղէպ սաղիմ ի փրկուե. ,
առ փրկչին սէր երանուե. ,
ի սբ. յակոբ որդիուե. ,
Ջըւլի սիրով յոյժ բաղձայի ,
ելանեմն իմ խիստ ցանկայի ,
ի ահ ի ղէպ հարաւայի
տերամբ եղեւ զոր հայցէի :
էր անդ մեծ պետ սբ. հրաշագործ ,
ճոխ պատրիարք թէոդորոս ,
նահանգաւ էք քերտիստանցի ,
մըշու երկրէն խորենացի :
Աշակերտեալ գրիգորիսի ,
երկրորդ մերոյ լուսաւորի ,
յետոյ ըզկնի այլ սըրբազան ,
նոցին սերունդ ըստ կըրթուե. :
Իսկ նահանգաւ արեւելեան ,
խիստ հոգեգոծն խորհրդական ,
կըրթեալ առ ոտս վերոյ պետաց ,
սա կենեցի իսկ խորիմաստ :
Անուամբ սա մեծ կարապետի ,
վարուք իսկ նմա համանատի ,
ի սբ. սաղիմ մեծ դիտապետ ,
բոլոր ազանց անդ հայրապետ :
Ով քհնյք. աղօթեցէք ,
եւ զարարիչն պաղատեցէք ,
զիրախտիս այս խոր խորհելով :
Զհամայնս յիշէք հարբ մեր սըրբով :
Եւ միշտ օրհնել հոգւոցն երգել ,
պատարագօք լուսաւորել ,
յաղօթից սբ. փրկական հանել ,
տր. ողորմեայ յաւէտ ասել :
Զյիշեալ նուիրակս էջմիածնի ,
զտր. մարտիրոս մեղօք արհի ,
վս. յսի. յիշել մաղթեմ ,
զի յայսմ կագի տըրուպա եւս եմ :
Տուգանաց փողն հաւաքեցի ,
յազգէս կուտեալ ժողովեցի ,
ծերոյ տղայոյ ոչ խնայեցի ,
առաւ լիով տըր. խրնդեցի :
Տրն. ծայնիւն մեծ իշխանի ,
որ երախտիս յուով ունի ,
փողըն բոլոր տուգանս տըւաք ,
եկեղեցեաւս ազգաւս գերծաք :

ՀԵՐԱՆ. Գ. Գ.